

**Synspunkt bragt i Nordjyske Stiftstidende onsdag den 14. marts 2018
(med overskriften "Nye muligheder")**

Forsøg med kystsikringsmetoder kan åbne nye muligheder

En leder i fagbladet "Ingeniøren" den 16. februar 2018 gik helt i selvsving, da den betegnede det som "den fuldstændigt åbenlyse disrespekt for fagkundskaben" at bevilge penge til forsøg med trykudligningsrør. Lederen henviste til en forsøgsstrækning på vestkysten fra 2005 til 2008, hvor to professorer - fra DTU og AAU - ifølge lederen vurderede, at rørene ikke virkede. De to eksperter konkluderede dog lidt mere forsigtigt - i en fælles erklæring i forbindelse med deres rapport fra maj 2008 - at "SIC-drænsystemet ikke har en tilstrækkelig effekt til at være egnet som kystbeskyttelsesmetode"; og "at rørene i bedste fald kun har en særdeles beskeden effekt".

Den omtalte 11 km forsøgsstrækning syd for Hvide Sande var opdelt i delstrækninger med trykudligningsrør og såkaldte referencestrækninger uden rør. Men Kystdirektoratet begyndte i forsøgsperioden at sandfodre i referenceområdet, hvilket forstyrrede forsøgsbetingelserne. Derfor var omstændighederne omkring forsøget af en sådan karakter, at det ikke gav en endelig dokumentation hverken for eller imod rørenes virkning. I dansk sammenhæng foreligger der ingen andre uafhængige vurderinger af rørenes effekt. Derimod viser senere hollandske forsøg med trykudligningsrør i perioden 2007-2011, at der aflejres mere grovkornet sand i forstranden, som medvirker til at formindske erosionen under stormfloder.

I havet langs den 360 km lange vestkyst fra Blåvands Huk til Skagen blev der - ifølge en opgørelse fra Kystdirektoratet for 2001 - årligt nedbrudt 5,1 mio. m³ materiale. Det svarer til halvanden Råbjerg Mile per år. Størsteparten af materialet forvinder syd og vest for Blåvands Huk, aflejres inde i Nisum Bredning ved Thyborøn, og strømmer ud i Skagerrak og Kattegat ved Skagen. Det må formodes, at disse enorme årlige mængder kystnedbrydning er vokset siden grundet voldsommere storme, men Kystdirektoratet har ikke offentliggjort nyere tal. Alle er enige om, at de store mængder materiale, som transporteres af havstrømmen langs den jyske vestkyst bl.a. er afhængige af strømforhold ud for kysten samt vindforhold. Disse forhold varierer meget over årene og inden for det enkelte år. Der savnes derfor oplysning om udviklingen i den årlige materialevandring i den forløbne 16 års periode.

I et indlæg i Geologisk Nyt tilbage i oktober 2007 skrev Lars Vestergaard:

"Derfor skal der kun ske relativt små forbedringer af udfældningen af de små partikler og sandkorn inde ved stranden, for at der dannes en større og mere stabil sandstrand" og "Selv små effekter af drænrørene vil kunne reducere udgifterne til den ørkesløse sandpumpning og kystfodring. Derfor har offentligheden en klar interesse i, at betingelserne for rørenes funktion bliver verificeret af uvildige, i stedet for ensidigt at blive anprist af sælgeren og nedsablet og latterliggjort af de parter, som måske føler deres interesser truet."

Det kan ikke være helt spild af de 10 mio. kr. at få afklaret én gang for alle, om metoder til trykudligning i forstranden skal indgå som et af de fremtidige redskaber i kystsikringens værktøjskasse. Internationale erfaringer med trykudligning bør også inddrages. En mindre

del af bevillingen bør reserveres en sådan kortlægning. Der kræves pålidelig dokumentation, som omfatter både en vurdering af udviklingen i kystprofilen helst over en længere årrække end 3-5 år, de aflejrede materials kornkurve, samt forsøg der understøtter eller afkræfter teorien om udligning af porevandstrykket i forstranden under højvande og stormflod. Hvis trykudligningsmetoden virker under visse betingelser, bør den ikke afgrænses til SIC's gamle patent, men kunne også medtage alternative udformninger af systemet. Trykudligningsmetoden kan i givet fald spare store beløb til den dyre, stærkt miljøbelastende og mere eller mindre virkningsløse sandfodring.

For de hårdest angrebne kyststrækninger er det under alle omstændigheder nødvendigt, at der indgår en solid klint- eller klitfodssikring. Der er bl.a. et hastende behov ud for Nørlev, syd for Lønstrup, ud for Nr. Lyngby, og ved Furreby nord for Løkken Mole. Kystdirektoratet mener, at dette skal kombineres med enorme, årlige mængder kompenserende sandfodring. Ifølge Kystdirektoratets "sandfodringsdogme" skal det såkaldte sedimentbudget holdes konstant. Det går ud på, at hvis havguden snydes for materiale som følge af kystsikring, skal havguden fodres med en tilsvarende mængde sand. Samtidig forsvinder store fredede naturområder i havet, bl.a. ved Rubjerg Knude, fordi der ikke gennemføres en sammenhængende kystsikringsplan.

Det årlige store pengespild til sandfodringsindsatsen ved vestkysten kan undgås, hvis klintfodssikringen kombineres med en opbygning/stabilisering af forstranden, og/eller bølgebrydning et stykke ude i havstokken i en form der ikke giver væsentlig læsideerosion. Men der kræves flere forsøg - og/eller indhentning af erfaringer fra eksisterende anlæg - for at finde frem til den økonomisk og miljømæssigt gunstigste metode eller kombination af metoder. Høfder kan eksempelvis i nogle tilfælde være mere skadelige end gavnlige. Generelt må internationale erfaringer inddrages, bl.a. forsøg gennemført langs den tyske Nordsø- og Østersøkyst.

Dogmet om det faste sedimentbudget må aflives, så der kan gennemføres en samlet strategisk og økonomisk realistisk løsning til sikring af den jyske vestkyst. Det vil kræve, at der sker en fordomsfri og uafhængig evaluering af effekten og økonomien for de forskellige kystsikringsmetoder, som foreligger. Man skal derfor sikre sig, at vurderingen af forsøg og indhentning af erfaringer foretages af helt uvildige specialister.

Jørgen Kristiansen
Julius Posselts Vej 13, 9400 Nørresundby
jorgenkr@yahoo.dk